

удосконалити систему фінансової звітності, провести цілковиту автоматизацію облікових процесів з використанням сучасних комп'ютерних технологій.

Список використаної літератури

1. Бенько І.Д., Гуцайлюк Л.О. Роль і місце бюджетного обліку в організації фінансування бюджетних установ та шляхи його модернізації. *Галицький економічний вісник*. Науковий журнал. 2009. № 3. С. 167–170.

2. Бенько І.Д., Сисюк С.В. Корупція в сфері публічних закупівель: форми прояву та засоби протидії. *Наук.-практ. журнал. Причорноморські економічні студії*. Вип. 38. Ч 2. Одеса. ПНДІЕІ. 2019. С.84–87.

3. Бенько І.Д. Особливості діяльності установ державного сектору економіки та їх вплив на організацію обліку. *Облік, оподаткування і контроль : теорія та методологія* : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Тернопіль, 30 черв. 2017 р. / редкол. : Bartosiewicz Sławomir, Henning Dräger, Korzeb Zbigniew. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. С.93–96.

4. Бенько І.Д. Методика обліку доходів та видатків в установах освіти. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні*: матеріали V між нар. наук.-практ. конф., 31 травня – 1 червня 2018 р. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. С.10–12.

Іванна Німчук

ОБЛІК, АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ УСТАНОВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ: ОБ'ЄКТИВНІСТЬ ПОТРЕБИ РОЗВИТКУ

Здійснення діяльності бюджетними установами супроводжується наявністю багатьох потреб в інформаційних даних для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. В цьому контексті облік, контроль і аналіз фінансово-господарської діяльності є тими важливими інструментами та джерелами, які формують і надають необхідну для управління інформацію. В сучасних умовах в державному секторі вони є певного роду інноваційними системами, оскільки нещодавно відбулося реформування та модернізація обліку в державному секторі, яка безмовно, позначилася і контрольно-аналітичних процесах.

Якщо говорити про діяльність бюджетних установ, то слід вказати на її специфіку, яка полягає в низці відмінностей. Найперше – це діяльність з надання послуг соціального, освітнього, культурного, медичного характеру, які надаються як на безоплатній, так і на платній основі. Відповідно в обліку це позначається на розмежуванні доходів на 2 види – спеціального та загального

фонду. Причому перший має у своєму складі кілька елементів. Якщо прослідкувати по фінансовій звітності, то це кошти, отримані як плата за послуги, кошти, отримані за іншими джерелами власних надходжень та інші надходження спеціального фонду.

На відміну від суб'єктів виробничої сфери для установ державного сектору не характерний поділ діяльності на комерційну, фінансову, звичайну та надзвичайну з відповідним підподілом (наприклад, звичайна поділяється на операційну та іншу). Попри те, що бюджетні установи в сучасних умовах мають законодавче право надавати послуги на платній основі в літературних джерелах з обліку в державному секторі до такого роду діяльності не вживається поняття комерційна, незважаючи на те, що вона провадиться на основі укладених договорів (контрактів) між бюджетною установою та споживачем (зазвичай фізичною особою).

Загалом можна провести паралель і знайти спільні риси для класифікації діяльності між суб'єктами виробничої сфери і бюджетними установами, але при цьому слід пам'ятати, що останні – належать до неприбуткових установ, функціонують на засадах державної власності та за рахунок бюджетних коштів.

Поряд з цим, якщо проаналізувати План рахунків, то у таких установ є доходи не лише за бюджетними асигнуваннями (рах.70), а й доходи від реалізації продукції (рах. 71), від продажу активів (рах. 72), фінансові доходи (рах. 73), а також інші доходи за обмінними операціями (рах. 74) та доходи за необмінними операціями (рах. 75).

Однак суттєвими відмінностями в цьому випадку є сутність здійснюваних операцій для отримання вищеперерахованих доходів. Зокрема, зазвичай виробництво продукції – не є головною метою діяльності бюджетної установи, швидше за все – це додатковий результат, до прикладу отриманий у виробничій майстерні професійно-технічного закладу (дерев'яні чи інші вироби виготовлені учнями тощо). Тож і дохід, отриманий від їх реалізації не тотожний доходу від реалізації продукції промислового підприємства, особливо через те, що останній формує прибуток, а бюджетні установи, як уже зазначалося, належать до групи неприбуткових організацій.

Загалом усі види доходів бюджетних установ від надання платних послуг і здійснення іншої діяльності на платній основі не формують прибутку, а є джерелом спеціального фонду. А от загальний фонд формується за рахунок бюджетних коштів (бюджетних асигнувань), які виділяються установам державного сектору на підставі належним чином затвердженого кошторису. Причому в останньому показуються як доходи загального, так і доходи спеціального фондів.

Наведені приклади далеко не вичерпні, але вони дають змогу усвідомити специфіку бюджетних установ і їх фінансово-господарської діяльності з точки зору впливу на облік, контроль і аналіз. Окрім всього іншого, впровадження в практику обліку Національних стандартів, Плану рахунків для державного сектору теж наклало свій відбиток на організаційно-методичні засади обліку контролю та аудиту.

В частині контролю щодо фінансово-господарської діяльності, то найбільш важливим його завданням є забезпечення раціонального використання обмежених бюджетних коштів. В цьому випадку варто визнати, що зовнішній контроль, який здійснюється державними контролюючими органами, в комплексі з казначейськими перевітками забезпечує цільове та раціональне використання виділених коштів. Але для посилення рівня організації діяльності, її оптимізації, планування, пошуку шляхів ефективного розвитку такого контролю не достатньо. На наш погляд, більш дієвим з таких питань буде система внутрішнього контролю, збудована на засадах використання не лише контрольних, а й аналітичних методів.

Раціональне використання бюджетних коштів в умовах бюджетного дефіциту є важливою проблемою, яка може бути вирішена завдяки раціональній організації та здійсненню обліку, контролю та аналізу, які реалізують прогресивні методи та підходи. Зазвичай кожен перехідний період характеризується низкою організаційних, методологічних і методичних проблем, вирішення яких можливе за посередництва проведення глибоких аналітичних наукових досліджень.

Незважаючи на модернізацію обліку в державному секторі, яка спрямована на формування ефективної інформаційної системи управління державними фінансами, досі невирішеними залишаються питання теоретичного обґрунтування використання низки реформаторських шляхів і удосконалення чинної практики обліку, контролю та аналізу діяльності фінансово-господарської діяльності, використання бюджетних коштів, зокрема: ідентифікація особливостей діяльності суб'єктів державного сектору та їх вплив на порядок формування бюджетних запитів; вдосконалення організаційних і методичних положень цих систем, їх зміст, мета, завдання, а також напрями реалізації заходів за їх результатами. Зважаючи на це, слід вказати на вагомість розвитку досліджень таких проблем, їх актуальність та потребу їх здійснення.

Список використаної літератури

1. Шухманн В., Панасюк В., Бурденюк Т. Методика аналізу ефективності впровадження технологій інформаційної безпеки підприємства. *Облік,*

оподаткування і контроль: теорія та методологія: матеріали III-ої міжнар. наук-практ. інтернет-конф. – Тернопіль, 2018. – с. 77-79.

2. Панасюк В. М., Сохацька О. М., Мельничук І. В., Бурденюк Т. Г. Практикум (case study) з дисципліни «Міжнародні стандарти обліку та звітності»: Норвегія Vs. Україна: навч. посібн. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. – 211 с.

3. Крисоватий А. І., Панасюк В. М., Мельничук І. В., Бурденюк Т. Г. Міжнародні стандарти обліку та звітності : підручник / за заг. ред. проф. А. І. Крисоватого проф. В. М. Панасюк. Тернопіль: ЗУНУ. В-во «Економічна думка». 2021. 580 с.

Христина Петришин

МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Важливість розвитку системи освіти зумовлена її роллю у забезпеченні соціально-економічного розвитку країни, підвищенні конкурентоспроможності держави та досягненні стратегічних пріоритетів розвитку суспільства.

Сьогодні, коли система освіти знаходиться у стані трансформаційних перетворень, контроль за законністю та ефективністю використання державних коштів закладами освіти набуває особливої актуальності.

Висвітлення проблем обліку та фінансування закладів освіти ґрунтується на теоретичних засадах, які розробили такі вітчизняні вчені, як Ф.Бутинець, Л. Гізатуліна, Т.Єфименко, Є.Калюга, Ю.Кузьмінський, С.Левицька, Е.Литвиненко, Л.Ловінська, С.Свірко, Н.Сушко, Л. Шевченкота інші.

Ряд теоретичних і практичних проблемних питань щодо методики обліку та контролю в установах освіти залишаються невирішеними. Серед комплексу проблем особливої уваги заслуговують: вибір методики обліку; оцінка раціональності прийнятого управлінського рішення (розгляд можливих альтернатив); виявлення резервів підвищення ефективності використання фінансових ресурсів за допомогою розроблення механізмів попередження нераціонального та нецільового використання коштів; розроблення варіантів оптимізації системи управління фінансово-господарською діяльністю.

Особливості функціонування установ освіти зумовлюють необхідність дослідження нових методологічних та організаційних підходів до ведення бухгалтерського обліку, економічного аналізу та контролю, оскільки специфіка їх діяльності висуває особливі вимоги до формування інформації, необхідної для облікових та контрольних цілей. В умовах реформування важливим аспектом є визначення сутності фінансового забезпечення бюджетних установ.

Економічна природа й роль фінансового забезпечення визначається